خراسان روزنامه صبح ایران
یک‌شنبه ۷ آبان ۱۳۹۶ . ۹ صفر ۱۴۳۹ . شماره ۱۹۶۷۰

کار در مدیرعامل شرکت ملی نفت، درباره تغییر سیاست آمریکا و واکنش شرکت‌های خارجی گفت: «این موضوع فعلا شرایط را تغییر نداده است. کشورهای چین و شوروی عکس‌العملی نداشته‌اند. اروپا هم محکم است و شرکت‌های معتبر خودشان را فرستاده و پیامشان این است که همراهی خواهند کرد». این اظهارات کار در در حالی است که توتال درباره قرارداد امضاشده برای توسعه فاز ۱۱ جنوبی به تازگی مواضعی دوپهلو گرفت.

بعد از اعلام مواضع تند ترامپ
علیه ایران اروپایی‌ها با ما همراهی می‌کنند

توسعه یکی از بزرگ‌ترین میدان‌های نفتی کشور همچنان معطل شرکت‌های خارجی است

اسارت «آزادگان» ۱۴ ساله شد

جواد غیاثی
info@khorasannews.com

در حالی که اولین قرارداد برای توسعه میدان نفتی آزادگان، چهارمین میدان نفتی بزرگ کشور و بزرگ‌ترین میدان مشترک کشور، سال ۸۲ امضا شد، بارها شرکت‌های خارجی به بهانه‌های مختلف، از جمله تحریم، کار را رها کردند و به سرانجام نرساندند. حالا و بعد از برجام هم در حالی که این میدان جزو اولویت‌ها برای توسعه در قالب قراردادهای جدید قرار داشت و طبق وعده‌ها قرار بود سال قبل مناقصه آن برگزار شود، اما حالا نه تنها صریحا اعلام شده است که این مناقصه در سال جاری میلادی به سرانجام نخواهد رسید بلکه، اهمال برخی شرکت‌های خارجی در ارائه نتایج مطالعات، ممکن است رهایی میلیاردها بشکه طلای سیاه آزادگان را بیش از این به تعویق بیندازد. در آخرین اظهار نظر، روز جمعه، مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران با اعلام این که برگزاری مناقصه میدان نفتی آزادگان در مرحله مطالعات فنی قرار دارد، گفت: نتایج مطالعاتی که توسط برخی شرکت‌ها ارائه شد کامل نبود و به همین دلیل این گزارش‌ها مجدد برای تکمیل به شرکت‌ها بازگردانده شد. کار در در حالی در آبان ماه ۹۶ از نقص گزارش برخی شرکت‌ها در ارائه مطالعات فنی سخن می‌گوید که شهریورماه ۹۵ اعلام کرده بود، مناقصه این میدان تا پایان مهرماه ۹۵ برگزار خواهد شد!

■ چرا آزادگان مهم است؟

آزادگان ۳۳ میلیارد بشکه طلای سیاه در خود دارد. حتی اگر، توسعه میدان با فناوری فعلی و ضریب برداشت پنج درصدی، در دستور قرار گیرد، یک میلیارد و ۶۵۰ میلیون بشکه نفت حاصل خواهد شد که با احتساب نفت ۵۰ دلاری، بیش از ۸۲ میلیارد دلار درآمد برای کشور ایجاد خواهد کرد؛ یعنی درآمد حاصل از این میدان معادل دو سال کل صادرات نفت کشور است. از سوی دیگر این میدان عظیم در همسایگی میدان مجنون عراق قرار دارد و احتمال مشترک بودن دو میدان بسیار بالاست. عراقی‌ها در آن سوی مرزها، با سرعت در حال برداشت از میدان هستند و ما ۱۴ سال است که در حال مذاکره با خارجی‌ها هستیم تا کاری به پیش ببرند اما به‌واقع آزادگان را به بند کشیده‌اند؛ از سال ۸۲ که با ژاپنی‌ها قرارداد بستیم و آن‌ها بعد از پنج سال اتلاف وقت، کار را رها کرده و رفتند تا امروز که دو سال است منتظر آماده شدن شرایط برای برگزاری مناقصه هستیم.

■ تاریخ پرغصه آزادگان؛ از ۱۳۸۲ تا ۱۳۹۶

۲۰ سال قبل یعنی سال ۱۳۷۶ بود که مهندسان به وجود میلیاردها بشکه نفت، زیر خاک دشت‌های غربی اهواز پی بردند. سالروز تولد آزادگان را باید همان روزها که اقتصادی بودن استخراج نفت از این میدان تایید شد، بدانیم. این میدان کم سن و سال، با میزان ۳۳ میلیارد بشکه ای منابعش، خیلی زود خود را از نظر اندازه منابع، در جمع میادین بزرگ و قدیمی کشور، همچون اهواز، گچساران، آغاجاری و مارون دید. شش سال طول کشید تا اولین قرارداد برای توسعه این میدان و شروع تولید نفت امضا شود. شرکت ژاپنی اینپکس، اولین شرکتی بود که در سال ۱۳۸۲ پای میز نشست و برای توسعه این میدان قرارداد امضا کرد اما آن‌ها کاری از پیش نبردند. به مرور زمزمه تشدید تحریم‌ها علیه کشور نیز به گوش رسید تا ژاپنی‌ها ابتدا از سهم خود در این قرارداد بکاهند و در نهایت همه چیز را رها کرده و بروند. آزادگان که حالا دو پاره شده بود و قرار بود دو بخش شمالی و جنوبی جداگانه توسعه یابد در پاییز سال ۱۳۸۸ با قراردادی ۲/۵ میلیارد دلاری به چینی‌ها سپرده شد. به دلیل مشکلات ناشی از تحریم و... آن‌ها کار را عملا در سال ۱۳۹۱ شروع کردند اما حتی آن موقع نیز، گویا انگیزه‌ای جز به بند کشیدن و به تعویق انداختن توسعه میدان نداشتند.

■ چینی‌ها فقط ۷ چاه از ۱۸۵ چاه را حفر کردند و رفتند!

سه شنبه ۹ اردیبهشت ۱۳۹۳ بود که وزارت نفت از خلع ید رسمی شرکت ملی نفت چین، (CNPC) چین در آزادگان جنوبی خبر داد. رکن‌الدین جوادی، مدیرعامل وقت شرکت ملی نفت ایران، آن روز گفت که چینی‌ها با وجود تذکرات کتبی و شفاهی ما و با وجود گذشت ۱۲۰ روز از وضع مهلت ۹۰ روزه برای پیشبرد امور، اقدام موثری انجام ندادند. آن موقع مسئولان اعلام کردند که چینی‌ها از ۱۸۵ حلقه چاهی که باید طبق برنامه حفر می‌کردند فقط هفت چاه حفر کرده‌اند! بنابراین حکم خاتمه قرارداد این شرکت در طرح توسعه میدان آزادگان جنوبی صادر شد.

■ توسعه لاک پشت‌وار میدان توسط شرکت ملی نفت

بعد از خداحافظی چینی‌ها با آزادگان جنوبی، بخش‌هایی از میدان توسط شرکت ملی مناطق نفت خیز جنوب- زیرمجموعه شرکت ملی نفت- توسعه داده شد. تا اواخر سال گذشته -زمانی که مراسم و جشن تثبیت تولید از میادین غرب کارون با حضور رئیس جمهور برگزار شد- تولید از آزادگان جنوبی به همت شرکت ملی مناطق نفت خیز، به ۵۰ هزار بشکه در روز رسید. این در حالی است که باید در پایان فاز اول ۳۲۰ هزار بشکه نفت از این میدان تولید می‌شد. تولید نهایی روزانه این میدان هم باید به ۶۰۰ هزار بشکه در روز برسد. اما در آزادگان شمال که چینی‌ها به کار خود ادامه دادند، شرایط بهتر است. در بخش شمالی میدان قرار بود چینی‌ها در فاز اول ۷۵ هزار بشکه تولید کنند که تا اواخر سال گذشته آن‌ها ۸۵ هزار بشکه تولید کردند. درباره فاز دوم توسعه این میدان هم قرار است تولید به ۱۵۰ هزار بشکه برسد که مذاکراتی برای ادامه کار با چینی‌ها در جریان بود، اما ناگهان قرار شد توسعه این میدان به صورت یکپارچه انجام شود. یعنی فاز دوم بخش شمالی و ادامه کار فاز اول بخش جنوبی همراه با فاز دوم آن به یک کنسرسیوم خارجی واگذار شود. جدول زیر جزئیات فنی توسعه این دو میدان را نشان می‌دهد.

■ فاز جدید اسارت آزادگان؛ این بار قبل از امضای قرارداد

در حالی که خلع ید چینی‌ها، از سوی برخی کارشناسان شتابزده و غیرعلمی قلمداد می‌شد، مسئولان وزارت نفت امیدوار بودند در فضای جدید (تدوین قراردادهای جدید نفتی و همچنین رفع تحریم‌ها) بتوانند به سرعت با شرکت‌های بزرگ وارد قرارداد شوند اما هیچ چیز طبق پیش‌بینی‌ها پیش نرفت. اکنون از اولین وعده‌ها برای برگزاری مناقصه آزادگان ماه‌ها می‌گذرد اما تازه این روزها از اهمال شرکت‌ها می‌شنویم. در جدول مقابل مجموعه‌ای از وعده‌های ارائه شده برای توسعه آزادگان را یک جا جمع کرده‌ایم.

■ شرکت‌های داخلی: آزادگان را به ما بسپارید

در حالی وزارت نفت پس از ۱۴ سال همچنان منتظر است تا شرکت‌های خارجی دست به کار شوند و گزارش‌های مطالعه و پیشنهادهای خود را ارسال کنند و توسعه آزادگان را به دست بگیرند که شرکت‌های خارجی می‌گویند توسعه میدان آزادگان را به ما بسپارید. البته این میدان در خشکی قرار دارد و پیچیدگی فنی خاصی هم ندارد. حتی شرکت‌های داخلی اعلام کرده‌اند که خودشان منابع مالی هنگفت لازم برای توسعه میدان را هم فراهم خواهند کرد. قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیا و تدبیر انرژی حدود یک سال قبل اعلام کردند که حاضرند این میدان را بدون استفاده از منابع شرکت نفت توسعه دهند. آن‌ها حتی گفتند که برای توسعه آزادگان همین امروز ۱۵ میلیارد یورو پیشنهاد مکتوب برای فاینانس در صنعت نفت روی میز دارند که می‌توانند آن را در توسعه میادینی مانند آزادگان به کار بگیرد. هزینه لازم برای توسعه این میدان پنج تا ۱۰ میلیارد دلار بیشتر نخواهد بود.

■ وزارت نفت به جای انتظار تصمیم بگیرد

واقعیت این است که معلوم نیست خارجی‌ها شرط و شروط وزارت نفت را برآورده کنند. حتی اگر این کار را انجام دهند، ممکن است چند سال دیگر را هم به مطالعه و وقت‌کشی بگذرانند و خبری از توسعه میدان نشود. به ویژه آن که طرف عراقی در میدان مجنون به سرعت در حال برداشت است و ممکن است تاخیر در توسعه میدان منابع بسیاری را از دست خارج کند؛ منابعی بیشتر از آن چه با افزایش ضریب بازیافت به دست خواهد آمد. ای کاش وزارت نفت سریع‌تر بین این دوگانه سخت تصمیم بگیرد تا شاید توسعه این میدان به سال پانزدهم که هیچ، شانزدهم کشیده نشود.

■ ترامپ و معادلاتی که پیچیده‌تر از قبل می‌شود

در این میان، وضع تحریم‌های جدید علیه کشور و مواضع شدید ترامپ علیه ایران هم کار را برای ورود خارجی‌ها سخت‌تر از قبل می‌کند. کار در مدیرعامل شرکت ملی نفت، درباره تغییر سیاست آمریکا و واکنش شرکت‌های خارجی گفت: "این موضوع فعلا شرایط را تغییر نداده است. کشورهای چین و شوروی عکس‌العملی نداشته‌اند. اروپا هم محکم است و شرکت‌های معتبر خودشان را فرستاده و پیامشان این است که همراهی خواهند کرد". این اظهارات کار در در حالی است که توتال درباره قرارداد امضاشده برای توسعه فاز ۱۱ جنوبی به تازگی مواضعی دوپهلو گرفت. پویان، مدیرعامل توتال، آینده قرارداد توسعه فاز ۱۱ را به تصمیم کنگره آمریکا گره زده است. او اگرچه از تمایل و تاکیدشان بر ماندن در ایران گفت اما صریحا از گزینه خروج از ایران در صورت الزام قانونی بین‌المللی هم سخن گفت. سوال ما از شرکت ملی نفت این است که وقتی چشم آبی‌ها درباره قرارداد امضاشده این گونه سخن می‌گویند، می‌توان انتظار داشت درباره قراردادی که امضا نشده و هنوز منتظر برگزاری مناقصه آن هستیم، تسریع کنند؟ به نظر می‌رسد وزارت نفت باید سناریوهای موازی را برای توسعه این میدان پیش ببرد.

■ وزارت نفت سناریوی موازی دیگری پیش ببرد

در این شرایط وزارت نفت می‌تواند سناریوهای دیگری را در پیش بگیرد. مثلا به جای حذف شرکت‌های داخلی به عنوان توسعه‌دهنده مستقل میدان، امضای قرارداد با ترک تشریفات داخلی‌ها را هم در دستور کار قرار دهد. این اقدام چند مزیت جدی خواهد داشت: اولا این که خارجی‌ها خواهند فهمید که فرصت زیادی برای تعلل و وقت‌کشی ندارند. واقعیت این است که آن‌ها ترجیح می‌دهند همچنان بررسی و مطالعه کنند تا شرایط سیاسی و بین‌المللی روشن‌تر شود و وضعیت تحریم‌های آتی علیه ایران روشن شود. دقیقا همان کاری که توتال درباره توسعه فاز ۱۱ انجام داد و از آبان ۹۵ تا تیر ۹۶ را با اظهارات ضد و نقیض از وزارت نفت گرفت تا در فضای شفاف‌تری وارد معامله شود. حالا هم توتال و دوستان عجله‌ای برای تمام کردن کار ندارند مگر این که پای یک رقیب در میان باشد و بفهمند کار لنگ آن‌ها نیست. می‌دانید که طبق قانون وزارت نفت می‌تواند میادین مشترک را بدون مناقصه و با ترک تشریفات واگذار کند؛ همان کاری که درباره فاز ۱۱ پارس جنوبی انجام داد. مزیت دیگر اتخاذ رهبرد جایگزین این است که مسیر توسعه متوقف نخواهد شد. همان گونه که گفته شد، توسعه آزادگان عملا شروع شده و تمام مراحل رسیدگی کارپشت سر گذاشته شده است. بنابراین می‌توان توسعه آزادگان را فعلا با شرکت‌های داخلی و حتی در صورت ضریب برداشت کمتر جلو برد و در صورت پیوستن خارجی‌ها، ادامه کار را با آن شرکت‌ها پیش برد.

تاریخ	وعده	توضیح
۵ فروردین ۱۳۹۵	توتال هم روی آزادگان دست گذاشت	زنگنه، وزیر نفت: سند محرمانگی توسعه این میدان نفتی بین شرکت ملی نفت ایران و توتال فرانسه امضا شده است.
۹ شهریور ۱۳۹۵	برگزاری مناقصه اواخر مهرماه ۹۵!	کار در، مدیرعامل شرکت ملی نفت: اگر مشکلی پیش نیاید اولین مناقصه را در اواخر مهرماه که مربوط به میدان آزادگان جنوبی است برگزار خواهیم کرد.
۲۶ شهریور ۱۳۹۵	بازگشت ژاپنی بدقول	منوچهری، معاون مدیرعامل شرکت ملی نفت: با اینپکس و CNPC قرارداد محرمانگی امضا کردیم و با توتال هم که قبلاً قرارداد محرمانگی امضا شده بود.
۱۷ آذر ۱۳۹۵	برگزاری مناقصه تا یک ماه دیگر!	کار در: میدان آزادگان شمالی در ژانویه (دی ماه) به مناقصه گذاشته می‌شود.
۱ دی ماه ۱۳۹۵	شل و پتروناس هم مطالعه می‌کنند	در این فاصله اعلام شد که شرکت‌های دیگری مثل شل انگلیس، پتروناس مالزی و قرارگاه سازندگی هم آزادگان را برای توسعه مطالعه می‌کنند!
۱۴ دی ماه ۱۳۹۵	مناقصه تا چند روز دیگر!	کار در: متن مناقصه در حال آماده شدن است، احتمالا نخستین مناقصه در اواخر ژانویه برگزار می‌شود.
۲۱ دی ماه ۹۵	مناقصه تا ۴ هفته دیگر!	کار در؛ با پنج شرکت بین‌المللی برای آزادگان MOU امضا کرده‌ایم. اعلام عمومی مناقصه تا ۴ هفته دیگر، احتمالا چند گروه به‌صورت کنسرسیوم به مناقصه بیایند.
۹ اسفند ۱۳۹۵	مناقصه «تقریبا» آغاز شده است	زنگنه: مناقصه مربوط به میدان آزادگان تقریبا آغاز شده است.
۲۴ اسفند ۱۳۹۵	مناقصه «به‌زودی» برگزار می‌شود!	زنگنه: شرکت‌های حاضر در مناقصه مشخص شده‌اند و مناقصه به‌زودی برگزار می‌شود.
۳۱ مرداد ۹۶	مناقصه آزادگان ۸ ماه طول می‌کشد!	زنگنه: فرایند این مناقصه، هفت یا هشت ماه طول می‌کشد که طبیعی است، چرا که میدان آزادگان میدان بزرگی است!
۱۸ مهر ۱۳۹۶	شرکتها همچنان در حال مطالعه‌اند!	کار در: شرکت‌ها همچنان در حال بررسی مدل‌های فنی هستند و برخی از آن‌ها هنوز ایده‌های ما را اجرا نکرده‌اند. مناقصه در سال ۲۰۱۷ برگزار نمی‌شود!
۵ آبان ۱۳۹۶	گزارش شرکت‌ها مشکل داشت، برگشت خورد!	کار در: گزارش فنی برخی از شرکت‌ها کامل نبود مجدد این گزارش‌ها برای تکمیل به شرکت‌ها بازگردانده شد!

میدان	پیمانکار	میزان سرمایه‌گذاری انجام‌شده تاکنون	میزان تولید برنامه‌ریزی شده در فاز اول	تولید فعلی	میزان کل تولید با تکمیلی فازهای بعدی	ضریب بازیافت	نفت درجا- میلیارد بشکه
آزادگان شمالی	شرکت ملی نفت چین (CNPC)	۲ میلیارد و ۵۵۰ میلیون دلار	۷۵ هزار بشکه در روز	۸۵ هزار بشکه در روز	۱۵۰ هزار بشکه	۵/۵ درصد	حدود ۷
آزادگان جنوبی	فعلا شرکت ملی مناطق نفت خیز جنوب	۵۰۰ میلیون دلار	۳۲۰ هزار بشکه در روز	حدود ۵۰ هزار بشکه در روز	۶۰۰ هزار بشکه در روز	۵/۵ درصد	حدود ۲۶

وضعیت توسعه میدان آزادگان تا انتهای سال ۹۵

جدول سخت [شماره ۱۸۷]

طراح جدول: بیژن گورانی

افقی: ۱- از سبزی‌های خوردنی - کنایه از نیست و نابود کردن ۲- مخلوطی از شن و ماسه و سیمان و آب - نویسنده فرانسوی اثر کاندیدا- نوعی پارچه از مواد ترکیبی - روکار ساختمان ۳- سازی که شفاف نیست - اثر معروف دکتر طه حسین، ادیب مصری - بهشت - پیشی گرفتن ۴- بیگانگان - دانه‌های موجود در سلول‌های سبزگیاه که عمل فتوسنتز را انجام می‌دهند - بزدل ۵- مفید و موثر - مسابقه اتومبیلرانی - تتمه حساب - لنگه بار ۶- گرفتن حق به طور تمام و کمال - واحد پول بنگلادش - زرد روشن ۷- نفس خسته - نوعی گچ بری در سقف - سازمان فضانوردی آمریکا - طراحی مقدماتی ۸- رمان مشهور امیل زولا فرانسوی - جوهر سرکه - چشمه ۹- دستور زبان خارجی - ساغر - نوعی ترانه شادنواحی جنوب ایران - سخنان بیمارتب دار ۱۰- ترسم که... درغم ماپرده در شود - افتخار و سرافرازی - ظرف جوشاندن آب - عنوان احترام آمیز برای پیامبران و امامان ۱۱- نمایش‌نامه‌نویس و داستان‌پرداز معاصر و خالق رمان دره‌جذامیان - سیستم اقتصادی مبتنی بر مالکیت جمعی.

عمودی: ۱- کرم چراغ دار! - از جزایر خلیج فارس با معادن سرب و نمک ۲- زاده چهارپایان - هرج و مرج ۳- ترکیب شیمیایی بلوری که در لحیم کاری مصرف می‌شود - پیمان شکن ۴- نفی عرب - کامل نشده ۵- کوزه آب - تاب و توان ۶- سرمست - درختی با برگ‌های پنجه‌ای - حرف همراهی ۷- بسیار مشتاق و آرزومند - هماهنگی ۸- از ماشین‌آلات کشاورزی - ظلمت ۹- کوهی در ترکیه - هلاک و نابودی ۱۰- شاعر و عارف ایرانی قرن هفتم - آب دهان ۱۱- محکم کردن - نقاش اسپانیایی سبک کوبیسم در قرن بیستم ۱۲- اندرون - فیلمی ساخته آندره تارکوفسکی ۱۳- آگهی تبلیغاتی - فرمان توقف ۱۴- از گروه‌های سنی - رودی جاری در جمهوری آذربایجان ۱۵ - سطح چیزی - کرم کدو - سلاح زنبور ۱۶- به رخ کشیدن نیکویی - از خط‌های قدیمی ۱۷- نام ماندگار موسیقی آلمان - آزاده ۱۸- کمربند مسیحیان - از معجزات حضرت موسی (ع) ۱۹- مناسب استفاده روزمره - آبشار دیدنی لرستان ۲۰- ناشایست - سزاوار نفرین.

حل جدول شماره ۱۸۶

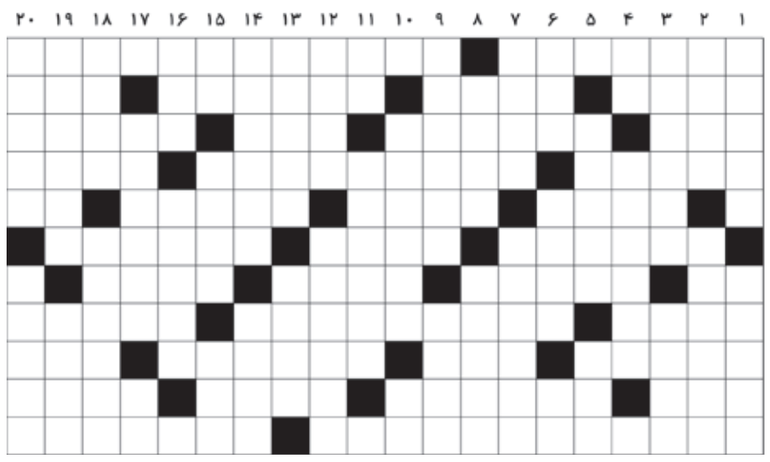

جدول متوسط [شماره ۶۹۶۷]

طراح جدول: مریم احمدی

افقی:

۱- دلیل واضح - ویران کننده - پوستهٔ نازک روی زخم - پافشاری ۲- خاکستر - نظر - از غلات - کمربند ۳- خال - تضمین خسارت - فرمانروایان - بادام - یازده ۴- رود فرانسه - محلوج - خوراک تخم مرغ و گوجه - پهلو - آسانی ۵- ضایع - جدا - همچنین - پنجمین ۶- رنجور - رهبر یونانیان در جنگ تروا - کرم ابریشم ۷- خروشان - بخیه جامه - افزون - آفریدگار ۸- زخم - عقاب سیاه - جزیره‌ای در خلیج فارس - کنج - ویتامین جدولی ۹- لحظه - خواب - شهرآورد - فراق - ناپخته ۱۰- احاطه - جوهردان - جوان - روان ۱۱- سپاهی - نانوا - خوار کننده - زشت

عمودی:

۱- فیلسوف انگلیسی برنده جایزه نوبل ادبیات ۲- سمت راست - معتمد ۳- نی باریک و میان تهی - سعی - تراشیدن و کندن ۴- ضربه فوتبالی - چوپان - پیروزی ۵- شرح - فراق ۶- سوره پنجم قرآن کریم - سقف دهان ۷- سراپرده - نخست - خودآرایی ۸- رج - قلاب کمربند - دارو ۹- میوه خوب - بانگ - چوب تراش ۱۰- گرمابه - دم بریده ۱۱- موی پیشانی - بی گناه ۱۲- حواله پرداخت - خوب و خوش - صدای کلفت ۱۳- نبرد - گوارا - برداشت محصول ۱۴- نفس خسته - پارچه کتانی ضخیم - لپ ۱۵- عدسی - کولاک ۱۶- بلوا - تازه کار ۱۷- از پرندگان شکاری - جذام - بالابر خودرو ۱۸- فرمان هنری - سرکش - تیغ ۱۹- نام‌ها - موثر ۲۰- مدارسی که به فرمان خواجه نظام‌الملک احداث شد

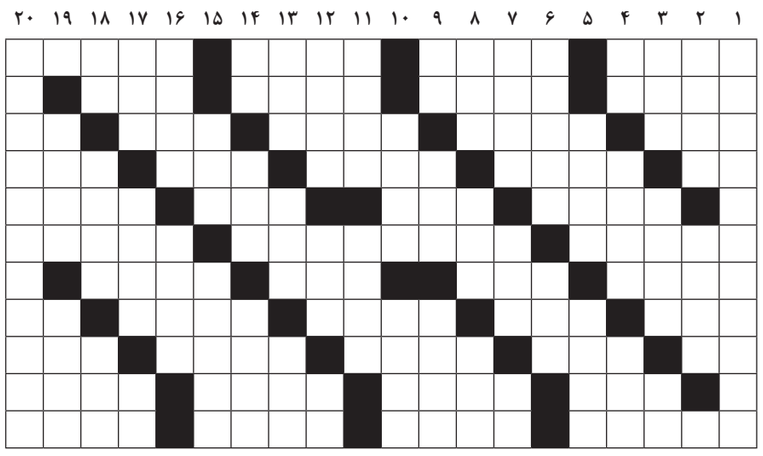

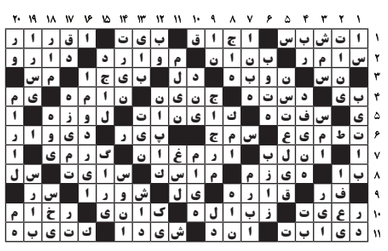

حل جدول شماره ۶۹۶۶